

7. Веденеев Д. В., Биструхін Г. С., Семука А. І. Гострі кігті орла. Сили спеціальних операцій США: історія та сучасність: монографія. К.І.С., 2010. 400 с.
8. Шмелёв Ю. Силы специального назначения Великобритании. *Зарубежное военное обозрение*. № 9. 2006. С. 27–33.
9. URL: http://factmil.com/publ/strana/francija/reformirovanie_sukhoputnykh_vojsk_francii_2017/33-1-0-1166.
10. Михайлов А. Силы специальных операций европейских стран НАТО. *Зарубежное военное обозрение*. 1996. № 7. С. 6–10.
11. AAP-6. NATO glossary of terms and definitions (english and french). 2008.
12. Гаращук П. Силы спеціальних операцій країн НАТО. *Військо України*. № 5–6. 1997. С. 30–31.
13. Райан М., Менн К., Стилуелл А. Энциклопедия сил специального назначения/[пер. с английского А. Гришина; под ред. С. Дробязко]. Москва: Изд-во «Эксмо», 2004. 256 с.

Слюсаренко Андрей. Силы специальных операций Сухопутных войск Франции. В статье, на основе анализа, документов и специальной литературы, проведена научная реконструкция концептуальной организационно-функциональной модели сил Специальных операций Сухопутных войск (ССОСВ) Франции. Раскрывается организационная модель ССО СВ Франции, перечисляются основные части и подразделения. Описываются структура и задачи, которые возлагаются на части и подразделения ССО СВ. Приводится состав командования специальных операций (КСО). Анализируются организация и функционирование КСО, определяются основные направления его действий, приводятся различия в организации управления частями и подразделениями ССО СВ Франции, США, Великобритании.

Опыт реформирования ССОСВ Франции позволит выбрать не только максимально эффективную модель развития, но и максимально эффективную модель руководства собственных ССО.

Ключевые слова: Силы специальных операций, специальная операция.

Slyusarenko Andriy. French Army Special Operations Forces. In the article, on the basis of analysis, published documents and specialized literature, a scientific reconstruction of the conceptual organizational and functional model of Special Operations Forces in France was carried out. The organizational model of the Special Operations Forces of France is disclosed, the main parts and units are listed. The structure and task of these troops in France is disclosed, the main parts and units are listed. The structure and tasks that are assigned to the units and subdivisions of the Special Operations Forces are described. The composition of the Command of special operations is given. The organization and functioning of Special Operations Forces is analyzed, the main directions of its actions are determined, and the differences in the organization of management of units and divisions of the Special Operations Forces of France, the USA, and Great Britain are shown.

The experience of reforming the Special Operations Forces of France will not only allow us to choose the most effective model of development, but also to choose the most effective model for managing our own Special Operations Forces.

Key words: Special Operations Forces, special operation.

Стаття надійшла до редколегії
28.09.2017 р.

УДК 94(477)

Юрій Павлович¹

Україна й Республіка Білорусь сьогодні: проблеми й перспективи відносин

У статті досліджено проблеми та перспективи міждержавних відносин між Республікою Білорусь й Україною. Охарактеризовано доцільність вивчення цієї проблеми з урахуванням політичних та економічних чинників і їх впливу на міждержавні стосунки. Проаналізовано потенціал та можливі шляхи розвитку політичних відносин між Республікою Білорусь й Україною. У статті відображено основні моменти розвитку дипломатичних, двохсторонніх стосунків. Розглянуто вплив внутрішньої політики в кожній із держав на міжнародні відносини.

Ключові слова: Україна, Республіка Білорусь, двохсторонні відносини, міждержавні відносини, дипломатичні відносини.

Постановка наукової проблеми та її значення. Налагодження політичних та економічних непорозумінь між Республікою Білорусь й Україною, здійснення швидкої та ефективної трансформації в міждержавних відносинах – украй важливі проблеми. Вивчення білорусько-української проблеми в

¹ © Павлович Ю., 2017

сучасній історичній науці надзвичайно важливе й перспективне, оскільки на сьогодні цю тему досліджено мало. Міждержавні зв'язки між Україною та Республікою Білорусь на пострадянському просторі відіграють важливу роль для розвитку міжнародних стосунків у всій сучасній Європі.

Аналіз дослідження цієї проблеми. Вивчення міждержавних відносин України та Республіки Білорусь не лише в аспекті політології, а й також в історії є досить актуальними. Дослідження політичних та економічних відносин між Україною й Республікою Білорусь ведуть переважно зарубіжні вчені. Щодо українських істориків, то загалом ця проблема лише очікує на більш детальні розвідки, однією з яких є ця публікація. Дослідження міждержавних відносин між Республікою Білорусь й Україною – це досить тривалий та трудомісткий процес, який постійно ускладнюється через велику кількість політичних, економічних факторів. Досить важливі на сьогодні проблеми міждержавних зв'язків між Україною й Республікою Білорусь. Особливо через військові дії на Сході України, які ведуться проти Російської Федерації. Цей фактор сьогодні маловивчений і потребує більш ґрунтовного аналізу, оскільки від нього залежать як політичні, так і міжнародні відносини обох держав.

Мета статті – розкрити основні способи розв'язання конфліктів між Республікою Білорусь та Україною; розглянути найважливіші чинники, які вплинули на формування міждержавних стосунків, подальше майбутнє співпраці України й Республіки Білорусь.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Україна будує міждержавні відносини на основі міждержавного права й використання напрацьованого світовою спільнотою досвіду. Зовнішньополітична стратегія визначена в Конституції України, Постанові Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України» та ґрунтується на національних інтересах, пріоритетах щодо забезпечення за рахунок зовнішніх чинників розвитку матеріального й духовного потенціалу країни, створення умов для самоствердження, забезпечення гідного життя кожної людини [1].

Україну та Республіку Білорусь пов'язує велика кількість історичних, політичних, культурних й економічних чинників. Довгий час ці держави перебували в складі Радянського Союзу, що, у результаті, приводить до висновків: Україна та Білорусь мають добрі передумови для двосторонніх відносин. Однак до сьогодні немає спільних думок у політичній площині. Усе це призводить до проблем не лише політичних, а й економічних [2].

Протягом періоду незалежності обох держав між Україною й Республікою Білорусь сформувалася договірна база, яка містить комплекс взаємних інтересів і дає можливість вирішувати практичні питання.

Дипломатичні відносини між Україною та Республікою Білорусь установлено 27 грудня 1991 р. Із 30 червня 1992 р. відкрито Посольство України в Республіці Білорусь, а 12 жовтня 1993 р. – Посольство Республіки Білорусь у Києві [3].

Основним документом, який регламентує двосторонні відносини між Україною й Республікою Білорусь є Договір про дружбу, добросусідство та співробітництво між Україною й Республікою Білорусь, підписаний 17 липня 1995 р. Договір набув чинності 6 серпня 1997 р. Цей Договір укладено під час офіційного візиту в Україну Президента Республіки Білорусь О. Лукашенка. Договір закріпив основні засади розбудови українсько-білоруських міждержавних стосунків на взаємній повазі до державного суверенітету, рівноправності й невтручання у внутрішні справи. Обидві держави визнали непорушність державних кордонів між ними та підтвердили, що не мають жодних територіальних претензій одна до одної й не висуватимуть їх у майбутньому.

Станом на 2010 р. між Україною та Республікою Білорусь укладено близько 180 договірно-правових документів. Більшість їх регламентує відносини між державами в економічній сфері, що свідчить про тісні зв'язки між ними й важливість цього напрямку [4].

Головні двосторонні документи – міждержавний Договір про державний кордон від 12.05.1997 р.; міждержавний Договір про довгострокове економічне співробітництво на 1999–2008 рр. від 11.12.1998 р.; міждержавна Угода про співробітництво у забезпеченні прав осіб, які належать до національних меншин від 23.07.1999 р.; міждержавна Угода про регулювання процесу переселення і захист прав переселенців та членів їхніх сімей від 19.03.2003 р. [4].

З усього спектра двосторонніх відносин найважливішими є зв'язки в політичній сфері. Саме вони визначають загальне тло стосунків між державами, потребують постійної уваги, передбачення й прогнозування розвитку.

Важливим періодом у відносинах між Україною та Республікою Білорусь є ХХ–ХХІ ст. У цей час обидві держави шукають порозуміння, долаючи непрості проблеми національного відродження й державного будівництва. На основі аналізу офіційних заяв представників країн можна сказати, що Україна побудувала відносини з Республікою Білорусь у контексті добросусідства. Водночас у багатьох питаннях вона солідарна із загальноєвропейською оцінкою політичної ситуації в Білорусі [5].

Як відомо, Білорусь тривалий час перебувала в ізоляції від європейських країн. З іншого боку, до сьогодні вона підтримує тісний економічний зв'язок із Російською Федерацією в рамках Євразійського економічного співтовариства, а також Договору про колективну безпеку. Разом із тим успішна реалізація багатовекторності зовнішньополітичних відносин створює умови для руху Білорусі в європейському напрямі [6, с. 139]. У цьому контексті мінятиметься не лише структура стосунків із Європою, а й з Україною, яка зорієнтована на Європейський Союз, особливо це помітно останні два роки, великим поштовхом стала Революція гідності (листопад 2013 – лютий 2014).

У сучасну добу в українсько-білоруських відносинах спостерігали також ознаки охолодження, несприйняття тих або інших позицій один одного. Оцінюючи внутрішньополітичну ситуацію в Білорусі, Україна вважала, що вибір моделі політичного й суспільного розвитку – внутрішня справа кожної країни, у тому числі Білорусі.

Україна пропонувала виступити посередником у налагодженні відносин Білорусі з європейськими організаціями – ОБСЄ, РЄ та країн Західної Європи й США. Однак Білорусь ставилася до цього несхвально та взагалі не сприймала таку пропозицію. Важливо, що з обох сторін залишається розуміння того, що кожна країна має свій державний устрій, розстановку політичних сил і рівень демократизації суспільства тощо [7].

Із боку Білорусі маємо розуміння та визнання самостійності й незалежності українського політичного розвитку як незаперечного факту. Україна ж ураховує особливий сценарій суспільного розвитку Білорусі. Помаранчева революція 2004 р. в нашій країні викликала неоднозначну оцінку та насторожене ставлення з боку Білорусі. Нині для Білорусі зростає роль України як сторони, що проводить прогнозовану політику щодо інтеграції в європейські й світові структури. Досить складно прогнозувати подальше ставлення Білорусі до війни на сході України. З одного боку, Білорусь підтримує Україну, та заяви президента Білорусі О. Лукашенка дають зрозуміти, що ця підтримка – це лише тактичний дипломатичний хід. Із другого – Білорусь продовжує проводити військові навчання спільно з військами Російської Федерації, підписує нові економічні договори. Складною є ситуація, у якій перебувають обидві країни (як Україна, так і Білорусь) стосовно Російської Федерації. Україна живе в стані війни з Росією, військові дії на Сході країни не дають можливості остаточно влитися в ЄС. Східний вектор зовнішньої політики Республіки Білорусь тісно з'єднав країну з Російською Федерацією. Така картина просто натякає на ефективність майбутньої співпраці України й Республіки Білорусь. Обидві держави мають можливість вільно рухатися по європейському просторі, проводити ефективні реформи.

Ще однією проблемою, яка розділяє Україну та Республіку Білорусь, є погляди щодо ролі НАТО в Європі. Усе розпочалося ще за президентства Віктора Ющенка (2005–2010), Україна ставила питання про вступ до Альянсу, а Білорусь виступала проти розширення НАТО на Схід і діяла та діє з цього питання консолідовано з Росією. Сферу співпраці України та Білорусі значно звужують різні позиції стосовно Світової організації торгівлі. Однак після створення Європейським Союзом програми «Східне партнерство» у сторін з'явилося більше можливостей для консолідованої роботи в рамках європейських і світових організацій. До 2005 р. діалог України й Білорусі мав перманентний прагматичний характер [6, с. 140]. Керівництво України підтримувало стосунки з білоруською владою, особливо в період виборних кампаній. Однак після Помаранчевої революції акценти помінялися, великі зміни у відносинах між Україною й Республікою Білорусь викликала війна України з Російською Федерацією. Білорусь дотримується нейтралітету на дипломатичному рівні, проявляючи водночас підтримку та акуратність в офіційних заявах президента й правлячої еліти. Повертаючись до періоду президентства В. Ющенка, зазначимо: під час відвідання США наш Президент заявив, що сприятиме демократизації Білорусі. У Парижі 16 листопада 2005 р. на зустрічі з представниками провідних ділових і політичних кіл Франції В. Ющенко виступив проти міжнародної ізоляції Білорусі та заявив, що хоче бачити Білорусь демократичною, процвітаючою країною й зробить для цього все, щоб їй допомогти. У період надзвичайно складної внутрішньополітичної ситуації в Білорусі від час президентських виборів 2006 р. МЗС України висловлювало глибоку стурбованість затриманням 12 березня 2006 р. владою Республіки Білорусь шести

громадян України, які були присутні на зустрічі з виборцями опозиційного кандидата на посаду Президента РБ, а також лідерами опозиції. 19 березня 2006 р. після виборів Президента Республіки Білорусь, за результатами яких більшість голосів отримав О. Лукашенко, МЗС України заявило, що поділяє попередні висновки й коментарі Спостережної комісії ОБСЄ щодо виборів у Республіці Білорусь. У заяві підкреслювалося, що демократична спільнота очікує від білоруської влади конкретних кроків у напрямі демократизації всіх аспектів життя країни та усунення серйозних недоліків у ставленні до громадянського суспільства. Україна закликала білоруську владу серйозно поставитися до критичних зауважень, які лунали з боку демократичної спільноти. Також Білорусь отримала негативну оцінку офіційного Києва через застосування силових дій до учасників мирної акції вночі 24 березня 2006 р. [8, с. 349].

У травні 2006 р. міністр закордонних справ України Б. Тарасюк повідомив, що Президент Білорусі О. Лукашенко звернувся до Президента України В. Ющенка з пропозицією стати посередником у діалозі Білорусі з ЄС. За словами міністра, Президент України відповів згодою й направив відповідний запит до ЄС. Також зазначив: «Ми солідарні з ЄС і не можемо погодитися з порушенням прав білоруської опозиції, оскільки довгий час ми самі були в опозиції» [9].

Після білорусько-російського газового конфлікту українсько-білоруські відносини почали змінюватися. Президент України, виступаючи в датському парламенті, підкреслив, що Київ солідарний із політичною позицією ЄС щодо Білорусі. Також попросив урахувати, що і Київ зацікавлений у демократизації політики офіційного Мінська. Він зазначив: «Ми виходимо з того, що Білорусь повинна дати сигнал світовій спільноті, що вона реагує на сформовані європейською демократією сигнали» [8, с. 353]. На думку українського Президента, тотальна ізоляція Білорусі шкодить демократичним процесам у цій країні. 20 січня 2005 р. О. Лукашенко привітав В. Ющенка з обранням на посаду Президента України та позиціонував його як розумного політика й видатного державного діяча. 19 квітня 2005 р. О. Лукашенко в щорічному посланні до Національних зборів назвав «кольорові революції бандитизмом, нав'язаним й оплаченим ззовні». Із часом Президент Білорусі заявив, що потрібно абсолютно спокійно ставитися до «непродуманих заяв». «Демократизувати Білорусь ми будемо самі. І помічники нам тут не потрібні ні з Києва, ні з Вашингтона, ні з інших міст планети. Ми в змозі розібратися самі зі своїми проблемами. У них проблем більше, ніж у нас, хай вони їх і вирішують» [8, с. 354].

На прес-конференції 23 листопада 2006 р. для представників українських ЗМІ Президент Білорусі заявив, що охоче співпрацюватиме на благо розвитку всього комплексу відносин з Україною. О. Лукашенко підкреслив: «білоруське керівництво підтримує хороші стосунки і з Президентом, і з Прем'єром України... Як би не орієнтувалася Україна на НАТО, на ЄС, на США, як би вона не хотіла співпрацювати з Білоруссю, Росією, Польщею, їй це робити доведеться. Ми сусіди, а сусідів не вибирають. Куди б не вступила Україна, я впевнений, що в зовнішній політиці завжди знайдеться місце для білорусько-українських відносин. Якщо ми втратимо ці відносини, ми викличемо конфлікт» [8, с. 358].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Із наведеного вище можна зробити такі висновки, проблеми, які переживає Республіка Білорусь на сучасному етапі, не повинні служити приводом для песимістичних настроїв. Будучи протягом багатьох століть простором зіткнення й перетину різних культурних впливів і традицій, нагромадивши при тому багатий досвід збереження свого національного образу, Білорусь має у своєму розпорядженні необхідні умови для створення відкритого й демократичного суспільства, здатного забезпечити прогрес у всіх сферах, у тому числі інтеграції з Європейським Союзом. Для досягнення цієї мети білоруське суспільство потребує національної консолідації та низки радикальних реформ у політичній площині. Українсько-білоруські стосунки пройшли декілька етапів свого розвитку й повинні, незважаючи на зовнішні та внутрішні фактори, рухатися в демократичному й відкритому просторі. Потрібно, насамперед, збагатити дослідженнями цю проблематику, оскільки на сьогодні українсько-білоруськими відносинами займаються не систематично, висвітлено лише окремі питання.

Джерела та література

1. Про основні напрямки зовнішньої політики України. Постанова Верховної Ради України (2 липня 1993 р.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>
2. Соскін О. Україно-білоруські відносини: сучасний стан і сценарії розвитку. URL: <http://soskin.info/>
3. Політичні та дипломатичні відносини. URL: www.Belarus.mfa.gov.ua
4. Договірні-правова база. URL: www.rada.gov.ua
5. Соскін О. Чому ми не дружимо з Білоруссю? URL: <http://soskin.info/>
6. Черник П. Геополітичні вимір сучасних українсько-білоруських взаємин. *Військово-науковий вісник*. Львів,

2008. 179 с.

7. Максак Г. Особливості розвитку зовнішньої політики України щодо формування українсько-білоруських відносин на довгострокову перспективу. URL: [http:// library. fes. De / pdf – files / bueros / ukraine/07746](http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/07746)
8. Вдовенко С. Україна-Білорусь: взаємовідносини на перехресті перемін. Чернігів, 2010. 446 с.
9. Політичні та дипломатичні відносини. URL: <http://Belarus.mfa.gov.ua>.

Павлович Юрий. Украина и Республика Беларусь сегодня: проблемы и перспективы отношений. В статье исследованы проблемы и перспективы межгосударственных отношений между Республикой Беларусь и Украиной. Охарактеризованы целесообразность изучения данной проблемы с учетом политических и экономических факторов и их влияние на межгосударственные отношения. Проанализированы потенциал и возможные пути развития политических отношений между Республикой Беларусь и Украиной. В статье отражаются основные моменты развития дипломатических, двусторонних отношений. Рассмотрено влияние внутренней политики, в каждой из стран, на международные отношения. Исследование политических и экономических отношений между Украиной и Республикой Беларусь ведутся в основном зарубежными исследователями. Со стороны украинских историков данная проблема лишь ожидает более детальных исследований, одной из которых есть эта публикация. Исследование межгосударственных отношений между Республикой Беларусь и Украиной - это достаточно длительный и трудоемкий процесс, который постоянно усложняется из-за обилия политических, экономических факторов.

Ключевые слова: Украина, Республика Беларусь, двусторонние отношения, межгосударственные отношения, дипломатические отношения.

Pavlovych Yuri. Ukraine and the Republic of Belarus today: Problems and Prospects of Relations. In the article the problems and prospects of bilateral relations between Belarus and Ukraine. The expediency of studying of this problem on the basis of political and economic factors and their impact on international relations characterized. The potential and possible development of political relations between Belarus and Ukraine are analyzed. The article reflects the main points of diplomatic bilateral relations. The impact of domestic policies in each of country on international relations examined. The study of political and economic relations between Ukraine and the Republic of Belarus is conducted, mainly by foreign researchers, with regard to Ukrainian historians; in general, this problem only expects more detailed intelligence, one of which is this publication. The study of interstate relations between the Republic of Belarus and Ukraine is a rather long and time-consuming process, which is constantly complicated by a large number of political and economic factors.

Key words: Ukraine, Belarus, bilateral relations, international relations, diplomatic relations.

Стаття надійшла до редколегії
07.09.2017 р.